

men tog billigt Hensyn selv til den ringeste Arbejders Tid og Tarv.

Efter kort Tids Upasselighed slumrede Mark Lemon rolig ind den 23de Mai sidstleden, for ikke at vaagne mere. Ved hans Jordfæstelse viste det sig ret, hvor vennetsæl han havde været; alle Byens Huse vare lukkede, Kirken var opfyldt med det sørgende Følge og Kirkegaarden med Egnens Folk, hvis Hjælper han havde været med Raad og Daad, og som nu vilde sige ham det sidste Farvel.

Midsommerfesten i Stockholm.

Alle de, der kjende den gamle Vise: »Idag är första Maj« o. s. v., vide ogsaa, at man i Sverig feirer denne Dag som en halv Festsdag, og de, der læse Bladene, kunne ikke være ubekjendte med, at Kongen, naar ikke, som iaar, Forhindringer indtræffe, den første Mai giver Vaaren en officiel Indvielse ved i stort Optog at kjøre ud i Djurgården, Stockholmskjære Sommerforlystelsessted, som paa denne Dag for første Gang vrimler af Kjørende, Ridende og Gaaende, af Folk af alle Samfundsklasser, der have eet fælles Maal: at more sig. Men selv om Kongen saaledes kommer Almanaken til Hjælp og sætter sit kongelige Stempel ved Siden af Observatorens, bliver den ikke mere paalidelig derfor, og i adskillige Uger efter, at »Førstemaidagen« har indviet Foraaret, kan man faae Lov til forgjæves at søge et Blad paa Egnens og Birkens nøgne Grene. Først i Juni Maaned udfolder Naturen sig i Sverig i al sin friske Pragt og Ynde, først da er Vaaren for Alvor kommen, og det er derfor i sin Orden, at man, naar man ikke blot har Almanakens Ord, men den haandgribelige Virkelighed for sig, gjør Indvielsen om igjen og feirer som en hel Festsdag den yndige nordiske Naturs Opstandelse af Vintersøvnen. Og dette skeer paa Midsommerdagen, St. Hansdag, der feires som en stor Folkefest, en Glædesdag for Unge og Gamle, paa hvilken Byernes Gader staae tomme og Boutikerne ere lukkede, medens Skoven vrimler af Besøgende, der tumle sig i det Frie for at nyde Solens Skin, Blomsternes Duft og Synet af det fine, lysegrønne Løv, der nu dækker Træernes Grene.

I Danmark har St. Hansdag tabt Størstedelen af sin Betydning baade som Folkefest og i Overtroen, og deres Antal, som nu tilbringe en St. Hansnat ved den »hellige« Kilde, for at faae Lægedom for Sot og Syge, er kun ringe. I Sverig, hvor Folkelivet i det Hele endnu har bevaret noget Mere af sin Eiendommelighed, ere baade Fester og Overtro tilbage, og medens den Syge Midsommeraftenen drager til Kilden og offerer sin Gave for at blive sin Lidelse kvit, dandser den raske Ungdom lystigt om »Maistangen« — »Pintsemai«, som man paa enkelte Steder i Danmark, hvor Folkeskikkene endnu ikke ere ganske uddøde, betegnende kalder den — Leg og Lystighed udfylde Midsommernattens Timer, og naar man endelig Midsommerdags Morgen træet lægger sig hen for at faae nogle Timers Hvile, inden man drager til Kirke eller vandrer ud i Skoven, saa lægger den unge Pige den om Natten hemmelig plukkede Bouket af ni Slags Blomster under sit Hovedgjærde for at drømme om sin vordende Hjertenskjær.

Maistangen er i Regelen en rank, høj Gran, som ombindes med Løv, pyntes med Blomster, adklippet Papir, forgyldte Æggeskaller, Flag og Vimpler — Mage til vort Juletræ — og derpaa reises i et i Jorden gravet Hul, for at være Midtpunktet for Midsommeraftenens Lystighed. »Sædvanlig« skriver en svensk Forfatterinde, »har man Maistang paa alle større Herregaarde og mere velhavende Bøndergaarde, hvor der findes megen Ungdom og et talrigt Tyende. De, som ikke hjemme hos sig have denne Midsommerglæde, gaae ind til Naboen eller til den nærmeste By, ja stundom lange Veie, for at dandse om Maistangen. Ingen negter gjerne sine Børn eller Tjenestefolk at more sig denne Aften. Naar da Alt er i Orden og Alle ere forsamlede, stille Karlene sig omkring det til Maistangen gravede Hul, hvori de sætte den ned med Støtter paa alle Sider, for at den kan staae fast — som oftest bliver den staaende lige til Efteraaret. Medens den reises, affyres eet eller flere Skud med smaa Kanoner, ifald man har saadanne, men i Mangel deraf med en Bøsse. Fordetmeste er der nok en Karl, som spiller Violin eller »Nøgloharpe«. Man danner nu en stor Kreds omkring Blomstertangen, og man dandser. I Begyndelsen er det ikke blot Ungdommen, som svinger sig, men Alle uden Undtagelse, forsaavidt de bare orke at røre Benene. Gamle Bedstemoder saavel som det treaarige Barn maae med i Kredsen. Og Alle gjøre det saa gjerne; thi Glædens, den ukonstlede, utvungne Glædes Vinge har omviftet Alle, og man glemmer i denne Stund

Lidelser og Sorger, Møie og Besvær, for blot at overgive sig til Øieblikkets flygtige Nydelse. Efter Dandsen kommer Aftensmaaltidet, og efter det igjen Dands, hvorpaa sluttelig følger den i de fleste af Sverigs Provindser brugelige »Midsommervaagen«, det vil sige man gaar ikke i Seng den Nat, men selv naar man er bleven træt af at dandse, er man oppe og morer sig med Lege og allehaande Løier og Optog.»

Stockholm, Sverigs skønne Hovedstad, staaer ikke tilbage for det øvrige Land i at feire St. Johannes' Fest, og navnlig har Byen paa Midsommeraftenen et eiendommeligt og for den Fremmede særdeles tiltalende Præg. Enhver Reisende vil i Stockholm som alle andre Steder allerførst skaffe sig Underretning om, hvor Posthuset ligger, og naar han, for at komme til det i Lilla Nygatan, paa Veien fra sit Hotel i Norrmalm, har passeret Riddarhustorget, vil han imellem dette Torv og hin Gade støde paa en aaben Plads eller bred Kai, der ved en smal Rende (en Del af Mälaren) adskilles fra den ligeoverfor liggende Riddarholm, og som bærer Navnet Munkbron. Til daglig Brug forhandles her — ligesom paa Høibroplads i Kjøbenhavn — alle Slags Havefrembringelser og Landboproducter; men ligesom ved Juletid de smaa Grantræer optage en ikke ringe Del af Pladsen paa Kjøbenhavns Grøntmarked, saaledes er ved Midsommertid Munkbron i Stockholm hovedsagelig optagen af St. Hansfestens Tilbehør, og Løv, Maistænger, Peberkager og Legetøi indtage Gulerøddernes og Petersiliens Plads. Thi her er det, at det saakaldte Løvmarked afholdes, og fra dette Sted — om hvis brogede Liv vort Billede idag giver en god Forestilling — føres rundt om i Stockholm den Masse Løv, hvormed Husene smykkes, de mange Maistænger, hvormed dandses, det meget Legetøi, som forhøier Børnens Midsommerglæde. De rige Skove, der krandse Mälarens blaae Vande, plyndres, ikke sjelden uden Eierens Tilladelse, for deres Bladpynt til Festens Forherligelse. Som svømmende Lande komme Baadene, høit lastede med Kviste og Grene, glidende hen imod Munkbron for der at losse deres Last; Træ paa Træ, udsiret med de Herligheder, vi kjende saa godt fra Juletiden, staaer opstillet i Rader bag Legetøishandlernes Boder og Kagekonernes Borde og Kurve, og en stadig Strøm af Store og Smaa, af Herskaber og Tjenestefolk, af Tjenere i Livrée og Piger i deres maleriske Nationaldragter, bevæger sig, belæsset med Grønt, med Maistænger, med Indholdet af hine Baade og hine Borde, gennem Sta'n til Norr eller Söder. I flere Dage finder denne livlige Omsætning Sted, dog mest Andendagen for Midsommeraftenen. Thi paa selve Midsommeraftens Dag staaer Byen allerede for Størstedelen i sit Løvsalssnykke. Overalt møder Øiet grønne Krands, grønne Kviste, grønne Grene, Blomster og dandse Græs. Kaster man et Blik ned i en af de Kjeldere, hvor man stundom i Forbigaaende lædsker Ganen med et Glas Vin, seer man den hele Nedgang forvandlet til en frodiggrøn Hvelving, medens et Par pyntelige Maistænger gjøre Honneurs paa hver Side af Trappen; vil man ind i en Boutik for at forsyne sig med en Nødvendighedsartikel til næste Dags Landtour, saa kommer man derind gennem en løvomvunden Æreport og vandrer hen over duftende Kviste, der ere stræede paa Gulvet; vil man kjøre sig en Tour, da nikke Duske af Blomster og Grønt fra Hestenes Hoveder eller titte frem af Hjørnerne i Vognen; foretrækker man at benytte en af de talrige smaa Baade, der, roede af Dalkullarnes kraftige Arme, gennemkrydse alle Vandene i og omkring Stockholm, saa sidder man ogsaa der under en frisk Løvhytte; damper man til Djurgården med en af de smaa Dampslupper, saa seer man Solseilets Rand smykket med Grønt og Blomster; og kommer man endelig efter endt Vandring hjem til sit Logis, saa smiler atter Naturen til En fra Vestibulens Vægge, fra Trappens Trin, fra Gaarden, fra Kjøkkenet, overalt. Man skulde undres over, at der blev Noget tilbage i Skovene efter en saadan Hugst, og ganske vist hører denne stærke Udplyndring til Midsommerfesten med til den Vanrøgt, hvorunder mange af de svenske Skove lide. Men dog overbeviser man sig næste Dag om, at Stockholms Omgivelser endnu ere skønne som altid, at Birkens fine Løv endnu vifter og bølgere i Vinden, at Egnens Kroner endnu hvæle sig over de Tusinder, der søge Skygge under dem, som om der intet Løvmarked havde været, som om ikke det halve Stockholm Aftenen tilforn havde været forvandlet til en Løvsal.

Om Aftenen gaar Dandsen let om Maistangen; Børnene dandse i Husene, Piger og Karle dandse og lege paa Skeppsholmen, Soldaterne dandse i Leiren ude paa Ladugårdsgården, hvor nogle vældige Maistænger minde dem om Hjemmets Glæder i Landsbyerne, og stundom opmuntres Festen ved, at Prinds

Oscar eller en anden høitstaaende Person viser sig iblandt dem og en kort Stund tager Del i deres Glæde. Der er Liv og Tummel, Munterhed og Tilfredshed, og i den lyse Sommernat, om hvis Klarhed vi hernede ikke gjøre os noget Begreb, nydes Sommerens Glæder i fulde Drag.

Snaart oprinder selve Midsommerdagen, og naar man har hvilet sig efter den gennemvaagede Midsommernat, begynder Udvandringen af Byen. Alle skulle paa Landet, Nogle til Slægt og Venner, Andre blot til de fælles Samlingssteder; overfyldte glide Damperne afsted til Stockholms nærmere eller fjernere Omegn, medens Vogn paa Vogn ruller ud ad Veien forbi de talrige Fodgængere, alle Boutiker ere lukkede, selv Bevertningslocalerne have i denne Dag ubarmhjertige Skodder for Vinduer og Døre, og de Faa, der ere blevne tilbage i Stockholm, vilde forgjæves banke paa for at faae en Bid Brød og en Sup eller et Glas Punsch paa de Steder, hvor de ere Stamgjester. Den Reisende har ikke Andet at gjøre end at følge Strømmen og ligeledes drage ud i det Frie. Har han ingen gæstfrie Venner, der gjøre Plads for ham ved deres Bord i en eller anden Villa paa Saltsjöns eller Mälarens Kyster, saa maa han, inden han drager afsted, selv sørge for sin Forsyning, indtil »Utvårdshuset« aabnes, saa at han der kan supplere sit Forraad og saaledes forene de materielle Nydelser med Naturens Betragtning, spise til Middag paa Hasselbacken og drikke sin »Punsch« paa Bellmansro, medens grønne Glæde, pyntede Mængde bølgere forbi, med grønne Grene i Hattene, med Smil paa Læberne, ung i Sind og straalende som den omgivende Natur.

Men — »snabba äro livets stunder«, og hurtig henrinde Midsommerdagens Timer i den yndige Natur. Det lider mod Aften, og Dampbaadene begynde nu at bringe den udvandrede Mængde tilbage til Stockholm. Hist og her fra de omgivende Høider lyder et Kanonskud, eller sendes en Raket tilveirs som Afskedshilsen til Midsommerdagen; rungende Hurraraab — de korte, kraftige, elektriserende svenske Hurraer — lyde fra Dampskib til Dampskib, naar de løbe hverandre forbi, som et Vidnesbyrd om, at Midsommerglæden endnu opfylder de Hjemvendende. Først naar den sidste Baad har lagt til ved Bolværket og aflæsset sin Last, den sidste Vogn har holdt for at lade sine Passagerer stige af — først da er Midsommerfesten endt, og Stockholm, der var uddød om Dagen og først om Aftenen igjen fik noget Liv, sover nu, udhviler sig efter de glade, men trættende Dage.

Fileværket.

Vort smukke lille Fædreland, som har saa mange Fortrin — og det ikke blot i danske Øine — er ikke noget Fabrikland. Nogle trække sørgmodigt paa Skuldrene, naar de indrømme denne Kjendsgjerning, som om det var noget af det Største, et Land kunde opnaae; Andre, og til dem høre vi, fraskrive os med Glæde Retten til et Navn, der vel kan vidne om Storhed og Rigdom, men hvortil der knytter sig altfor mange baade Ulemper og Onder. Maae vi kun beholde frisk Luft istedetfor Kulrøg, grønne Marker istedetfor Oplagspladse, en kraftig Befolkning istedetfor Maskinarbeidere, muntre smilende Børn istedetfor smaa forpinte Trælle. Vi opgive jo ikke derfor vor Ret til at have en enkelt Fabrik; vi have jo virkelig adskillige baade store og smaa, det Eneste vi ikke have er Fabrikbyer. Derfor saae det saa snurrt ud i Bladene, dengang en ualmindelig høilig Nabo i Syden opfordrede sine Landsmænd til at gjøre en Reise til Kjøbenhavn, hvor de blandt Andet vilde besøge »det danske Birmingham«. Det danske Birmingham! Som om sligt et Uhyre kunde trives imellem vore grønne Skove, ved vore Enge og Seer! Sæt at en Engelskmand vilde begynde at søge om det danske Birmingham, hvor mon han vilde gaae hen? Ja, han vilde vel søge til Odense eller Frederiksværk, eller ialtfald, indtil for kort Tid siden, til Hammermøllen ved Hellebæk, og han vilde være lige nær. Men det Sted, som vor elegante Nabo har tænkt paa, vilde han aldrig finde: Fileværket, det smukke, fredelige, lille Fabrik anlæg ved den rislende Aa midt i Dyrehavens Tykning, hvem skulde falde paa at sammenligne det med den arbejdende, stønnende og pustende Kæmpestad? Den samme Omstændighed, der hindrer Danmark i at blive et Fabrikland, har tvunget næsten alle vore Landfabriker hen til de smukkeste og mest maleriske Punkter. Dampkraften er os for dyr, og vi have derfor maattet søge, hvad Landet bød os af bevægende Kraft; det rindende Vand er saa at sige Livsbetingelsen for vore smaa Fabrik anlæg, ligefra den simple Grynsmølle til Drewsens Papirfabriker og Frederiksværks Kanonstøberi. Man sagde i gamle Dage, at Munke og Vandmøllere